

POESIA

Miquel Àngel Riera, *Paràbola i clam de la cosa humana*.
CONSELL DE MALLORCA.
Mallorca, 2003.

El desig i l'amor són unes de les primeres incrustacions que arrelen i suren en la poesia d'un malaguanyat Miquel Àngel Riera (Manacor, 1930-1996). Perquè l'acte d'estimar -així ho va transmetre sempre el poeta- ens aproxima a un estadi de possible triomf sobre l'amagament i el dolor en la mesura que penetrem en les exploracions internes i en la consciència humana de la pròpia realitat. En un estrar o altre, aquest binomi amor-desig, lligat ara i adés a un sentit intrínsec de construcció, es fa present en una obra poètica de llarg abast -també en la seva aposta narrativa- que comença amb *Poemes a Nai* (1965) i que va cloure's ja irreversiblement amb *El pis de la badia*, quatre anys abans de la seva mort.

Paràbola i clam de la cosa humana va veure la llum per primera volta l'any 1974, i n'aplaudim ara la reedició per part del Consell de Mallorca en la jove col·lecció que apareix sota el segell de *Mixtàlia*.

Sense perdre de vista les continuïtats amb els llibres anteriors, Miquel Àngel Riera furga en aquesta ocasió en els camins del compromís individual i col·lectiu en el si d'un advers polític i social de repressió franquista que s'estén a tots els àmbits del viure. El de-

S'HA REEDITAT UN POEMARI DEL 1974 DE MIQUEL ÀNGEL RIERA (MANACOR, 1930-1996)

La força del desig

ROGER COSTA-PAU

sig amorós obre pas al desig cívic i universal de la defensa de la identitat de l'individu i de la col·lectivitat amb la qual aquest s'identifica: "Deixau-me ser qui som", etziba el poeta en totes les seves contundències... Diguem que una de les claus que obren el volum és la defensa a ultrança d'una dignitat personal, la qual es veu assetjada per les inèrcies conjecturals de despersonalització i de superficialitat en tot.

Bé és cert que el clam, o el crit, projectats a partir d'un *nosaltres* (o un *vosaltres*) exacerbats ha contingut i conté els perills més estesos del to majestàtic i fins presumptuos. Diria, en tal cas, que justament Miquel Àngel Riera sabé ultrapassar els averanys de la foscor. Ve-t'ho aquí, en el tremp d'una presència de la pròpia veu en cada pas endavant, fins en el *nosaltres* més intensificat: "Caldria ensenyar

els nostres fills / i tornar a practicar nosaltres / les antigues arts de la maledicció, / reintegrant a la paraula, ara reblanida, / el vell ús d'esventrar podridures, espoltrint-les, / i adreçar a l'animal humà la balba orella / deixondint-li l'instint de sentir clar / amb un esclat de veu emprada en clau d'estrèpit: / el tumult mateix de quan s'esbuca el mur / dels laments desolats i les renúncies".

Color del dubte

D. SAM ABRAMS

POESIA

Txema Martínez Inglés, *Sentit*. Premi Ciutat de Palma 2002. PROA. Barcelona, 2003.

Fins ara, l'obra de Txema Martínez Inglés descansava sobre dos fonaments ben sòlids: el seu realisme líric sensual i el seu conceptualisme subtil. Cada poema de l'autor arrencava d'un referent o d'una sèrie de referents de figuració realista, i després, com passa a la millor poesia xinesa clàssica i la millor poesia anglo-nord-americana a partir de Hardy i Frost, feia un salt conceptual per revelar-ne o desvelar-ne el significat més profund. I en les seves lectures constants de la realitat, Martínez Inglés sempre ha evitat amb astúcia els dos perills més comuns d'aquest tipus de poesia lírico-analítica: que la seva evocació del món que l'envolta resultés epidèrmica i poc convincent, i que l'excés

de càrrega conceptual fes que els poemes resultessin massa remots i ultramundans. Els poemes de Martínez Inglés són, en definitiva, propers i profunds alhora.

UN INGREDIENT NOU

Als poemes aplegats al seu darrer llibre, *Sentit* (premi Ciutat de Palma de poesia Joan Alcover 2002), Martínez Inglés ha volgut agregar un nou ingredient fonamental als dos que acabo d'esmentar. Es tracta d'un impuls imatgístic i metafòric cap a una zona o territori que ultrapassa la raó, que va més enllà de la raó discursiva. En aquest sentit, al seu nou llibre Martínez Inglés vol anar riu amunt per beure directament de les fonts originàries de la poesia segons el mestre Marià Manent: "La poesia neix, essencialment, d'un impuls metafòric, de la complaença misteriosa del qui sent la relació profunda dels éssers i les coses més discordants". Així, Martínez Inglés ha començat a explorar un nou territori, que el durà encara més lluny i més a fons:

l'exploració de les sintonies profundes que escapen de la comprensió humana i es detecten a partir de la intuïció poètica.

Sentit és un llibre sòlid i ben estructurat que consta de 41 poemes dividits en dues parts, *Exili* i *Eclipsi*, respectivament. *Exili* comença amb un magnífic poema llarg, *Les mans de Chopin*, que serveix de pòrtic al conjunt, mentre *Eclipsi* acaba amb el contundent poema llarg, *Bales*, que fa la funció d'epíleg. De fet, els mateixos títols de les dues seccions, *Exili* i *Eclipsi*, ens expliciten l'eix temàtic que vertebrava el llibre: la tràgica presa de consciència dels efectes devastadors del pas del temps. El temps ens exilia de les nostres vides ("Res ni ningú ens pertany excepte la memòria") i ens acaba eclipsant o ocultant totes les coses ("Tot ens és alié. Només el temps és nostre").

TRIOMF SOBRE EL CAOS

Els nous poemes de Martínez Inglés són intel·ligents i ambiciosos perquè la seva comprensió del món arriba al

fons, i deixa els lectors amb aquella sensació de triomf sobre el caos que advertia Frost. Són madurs perquè el poeta no distorsiona les coses de la vida sinó que les enfoca tal com són. El poeta expressa sincerament les seves observacions sobre la vida moral, amb tota la seva càrrega d'incerteses, de dubtes ("el gris color del dubte"), de preguntes i d'afirmacions serenes en veu baixa. Són emotius i vius perquè el món dels sentiments i la vitalitat són elements claus per al nostre poeta. En aquest sentit, els poemes amorosos i els poemes sobre la natura són francament excel·lents. Tenen una bellesa segura i ferma perquè té un domini precís de la llengua, a la qual fa dir allò que vol dir i no allò que pot dir, i té un domini perfecte del vers, que es nota en l'encaix còmode i natural entre el discurs en si i els diferents aspectes tècnics de la seva formalització. Amb *Sentit* Txema Martínez Inglés s'ha guanyat el ple dret d'exigir tota l'atenció dels crítics i dels lectors.

POESIA

Pilar Cabot, *Els versos obstinats*.
EDICIONS COMTE D'AURE.
Barcelona, 2003.

Com a escriptora, Pilar Cabot ha fet incursió en diversos gèneres literaris, de la prosa narrativa a la literatura infantil; la poesia, però, ha estat i continua sent el flux vertebral del conjunt d'una obra que va arrencar a finals dels 90 i que culmina ara amb aquest darrer llibre, *Els versos obstinats*, segon volum de la col·lecció *La Garonne*, nascuda l'any passat a Barcelona. Ben segur que es tracta del llibre més reeixit dels que la poeta ha anat publicant d'ençà d'*Avui estimo Baudelaire* (Columna, 1987), tant en termes de concentració, ben arrelada a un discurs que combina les constatacions i les incògnites, com de cohesió estructural i unitària en els poemes d'un en un i en conjunt. El pas del temps, en tot el seu gruix i la seva dimensió, resulta el motor d'unes reflexions sobre les ombres, els silencis i els buits que arrelen en la vida i en el viure de manera indefectible. S'estenen, al seu torn, les necessitats també vitals de créixer en les actituds d'afront i a favor d'un sentit fort de superació i d'aprofundiment; un desig, a la fi, que s'alimenta en el fur intern de cadascú. En el llibre de Pilar Cabot, que reuneix tots els temps viscuts per la poeta, aquests versos obstinats són la llavor i són també la collita. **R.C.P.**

Vicent Andrés Estellés, *Ciudad susurrada al oído*. Edició bilingüe. Pròleg d'Enric Sòria. Traducció de Marc Granell. EDICIONS DENES. València, 2003.

Vicent Andrés Estellés havia manifestat d'ell mateix que la seva veu emergia dels fons d'una amarga realitat que no era altra que la de la postguerra franquista. No fa tants anys que s'ha començat a parlar amb rigor de la seva extraordinària potència literària... El públic lector en llengua espanyola té ara ocasió d'assaborir la versió present, de mans d'un poeta extraordinari, Marc Granell, d'un dels primers llibres del poeta de Burjassot: *Ciudad a cau d'orella*; un llibre primerenc, si es vol, però punyent i intensísim al mateix temps, en el qual comencen a fer-se visibles les salabrors d'una obra de singularíssima transcendència que en molts sentits ha exercit la funció de pont quant a potència i qualitat literàries, a València, entre la tradició ben bé medieval, els esforços de la Renaixença i la poesia escrita ja a partir dels primers anys del segle XX. Coixedor profund de l'obra d'Estellés, Granell transporta magistralment a la llengua de Juan Ramón el plovisqueig lleu i amarg ensems, talment "les fulles als arbres, on l'aire es va esgarrant amb gemecs de naixença". **R.C.P.**